

Marieke Luiten-van Meijeren.

verkrachtingen is geboren.”

Hoe gaan de christenen daar hiermee om?

„Ze roepen God niet ter verantwoording, maar zoeken juist hulp.”

Wat deden deze ervaringen met jezelf?

„Congo zette mijn leven op zijn kop. Ik heb in ziekenhuizen van Goma gelopen en met vrouwen en medisch personeel gesproken, bevallingen bijgewoond en aan bedden gezeten. Daar, of het nu rond een kookpot was of in een schemerig houthok, kreeg seksueel geweld voor mij een gezicht. Ondertussen was de sfeer grimmig en woonden we met de vluchtcontainer in de kamer. Juist in die periode verscheen er op de site van het Reformatisch Dagblad een discussie over de Statenvertaling versus de Herziene Statenvertaling. Met geweerschoten op de achtergrond lazen we epistels van voor- en tegenstanders. Hoewel de Statenvertaling mij lief is, begreep ik de discussie niet. Ik kon die niet verbonden krijgen met de situatie in Goma, waar ik dagelijks tien verkrachte vrouwen in de ogen keek. Zoiets roept een stuk eenzaamheid op. De vraag

dringt zich aan je op waar het in dit leven om gaat.”

Is die eenzaamheid er nog?

„Ik kamp met herbelevingen en paniekaanvallen. De evacuatie en de stressvolle oorlogsperiode laten zich gelden. Het gaat iets beter nu, ik werk hard aan herstel, ook van mijn bekkeninstabiliteit. Na maanden kan ik weer een rondje fietsen in de polder. Ik vrees dat Samuël er een tikje van heeft meegekregen. Ik stond continu op scherp en dat heb ik nog steeds. We zitten hier nu rustig te praten, maar ondertussen houd ik de boel wel in de gaten.”

Hoe heeft je verblijf in Congo je geloof beïnvloed?

„Ik heb geleerd dat het er niet toe doet hoe je bidt en hoe je het zegt, of je nu stottert of niet en of je wel of geen hoofdhoek draagt. Het gaat erom wie God voor je is. Je gaat relativeren in je geloofsbeleving, want wat doen de verschillen ertoe? Het ontroert me wanneer ik terugdenk aan het knielen met elkaar op de grond, Psalm 51 werd voorgelezen en hoe de gemeente de zonden beleed en voor veiligheid bad. Het is radicaal

buigen voor God. Wat bij ons een geestelijke lading heeft, wordt daar existentieel beleefd. Van het samen zingen en het samen delen van brood en wijn gaat een krachtig appel uit. Het heeft me veranderd en ik zou graag een vleugje van Congo's passie en uitbundigheid in de christelijke kerk hier willen waarnemen.”

Ben je in Congo gaan twijfelen aan ontwikkelingshulp?

„Nee, wel zet ik vraagtekens bij logge instituten als de Verenigde Naties, met de duurste vredesmacht in Congo. De missie slaagde er niet in de M23-rebellen tegen te houden. Eerst moest Goma ten onder gaan, voordat het mandaat kon worden uitgebreid.”

Je bent kunsthistorica en afgestudeerd op de begin 20e-eeuwse benadering van Rembrandt. Wat kun je daarmee in Congo?

Een lach. „Ik heb tijdens mijn studie kritisch leren kijken. Dat is met mijn boek niet anders geweest. Ik heb al mijn zintuigen opengesteld. Een aspect ervan is dat de hoofdstukken van mijn boek de titel van een Congolese kleur dragen, van Coca-Colarood tot cassavewit.”

column

Geluk en geweten

tekst Gert van de Wege

Waarover hebben mensen op hun sterfbed spijt? Een aantal jaren geleden maakte de Australische verpleegster Bronnie Ware furore met haar artikel "Regrets of the Dying". Ware, die zieken verpleegde in de laatste weken van hun leven, had vaak diepgaand contact met haar

patiënten, en in hun gesprekken werden vijf thema's heel vaak genoemd.

Mensen betreuren het dat ze het leven hebben geleid dat anderen van hen verwachtten, in plaats van het leven dat bij henzelf paste. Ze betreuren het dat ze te hard gewerkt hebben, dat ze hun vrienden uit het oog verloren zijn, dat ze hun gevoelens niet hebben durven uiten en dat ze zichzelf niet wat meer geluk gegund hebben. De moraal ligt voor de hand: mensen, leer van de stervenden!

Het zou interessant zijn om na te gaan waardoor het artikel van Ware zo populair kon worden. Mijn vermoeden is dat het te maken heeft met het wegvallen van de gevestigde religies en met het despotisme van de markt. Als geluk louter nog wordt gezocht in economische groei, ook op het persoonlijk vlak, is een conformistisch slavenbestaan immers het meest waarschijnlijke toekomstperspectief. Niet iets om gelukkig van te worden.

Hoe dan ook, populair werd het sterfbedperspectief. Zo vraagt managementboekenschrijver Ben Tiggelaar zijn lezers ergens om zich hun begrafenis voor te stellen en dan te bedenken wat ze zouden willen dat er in de toespraken over hen wordt gezegd.

Het is ongetwijfeld nuttig dat Ware en Tiggelaar hun lezers deze spiegel voorhouden. Mensen die hun vrienden, hun gezin en in feite hun leven opofferen aan hun werk of andere hoogst belangrijke bezigheden zijn er nog steeds; wie zou hun niet de kans willen geven om eens uit die ellendige tredmolen te stappen?

Toch kan het denken vanuit het sterfbedperspectief ook heel gemakkelijk leiden tot een egocentrische vorm van levenskunst. Bij de Duitse theoloog en filosoof Romano Guardini las ik pas over „de moed om het te wagen met Gods wil.” De roep van God komt tot ons, zegt Guardini: in het groot, bij het kiezen van een beroep of een liefde; maar ook in het klein. „In de grond van de zaak is immers elke aansporing van het geweten Gods roep. Altijd weer staan wij ervoor, het met de waarheid aan te durven, of te liegen; met de rechtvaardigheid, of het eigen voordeel te zoeken; met de voornaamheid, of af te glijden naar het laaghartige.”

Wijze woorden, dunkt me, die suggereren dat de directieven van het geweten voorrang hebben op het nastreven van geluk – ofwel dat geluk juist ligt in het opvolgen ervan.